

Was Ukraine-Flüchtlinge bei der Arbeitssuche in Deutschland beachten müssen

Von [Horst Biallo](#), Mi, 13. April 2022 um 09:23 Uhr

Viele Flüchtlinge aus der Ukraine wollen in Deutschland arbeiten. Doch was ist zu beachten? Ein BZ-Ratgeber auf Deutsch und Ukrainisch – für Arbeitgeber und Arbeitsuchende.

Bei der Beschäftigung von ukrainischen Flüchtlingen soll es möglichst unbürokratisch zugehen. Foto: Jens Büttner (dpa)

Welche Formalitäten sind nötig, um in Deutschland zu arbeiten?

Ukrainische Staatsangehörige mit Flüchtlingsstatus benötigen immer eine ausdrückliche Arbeitsgestattung der für ihren Aufenthaltsort zuständigen Ausländerbehörde. Um hier Bürokratie zu vermeiden, hat das Bundesinnenministerium den Bundesländern empfohlen, dass die Ausländerbehörden unabhängig von einem Arbeitsverhältnis die Erlaubnis zur Aufnahme einer Beschäftigung bereits in den Aufenthaltstitel eintragen sollen, schreibt der Freiburger Haufe-Verlag. Ohne vorherige Bestätigung darf nicht gearbeitet werden. Ein Schulpraktikum, das meist unentgeltlich ist, ist ohne Genehmigung möglich; genauso wie eine Ausbildung.

Wo ist der gewöhnliche Wohnsitz, der für Anträge wichtig ist?

Die Behörden müssen wissen, wo der Geflüchtete lebt und sich aufhält, um anschließend Unterstützungsleistungen gewähren zu können. Dieser Ort kann eine staatlich zugewiesene Unterkunft oder auch eine Privatadresse sein. Wer privat bei Freunden, Verwandten oder zur Miete wohnt, sollte sich am besten die Wohn- und Postadresse vom Vermieter oder den Wohnungsinhabern formlos bestätigen lassen.

Für welchen Zeitraum wird die Aufenthaltserlaubnis mit der Beschäftigungsgestattung erteilt?

Der Aufenthaltstitel nach § 24 AufenthG wird zunächst bis 4. März 2024 erteilt. Ob er danach um ein weiteres Jahr verlängert werden kann, hängt von der Lage in der Ukraine ab und wird auf EU-Ebene entschieden.

Muss ein Arbeitsvertrag in Deutschland befristet werden?

Es ist nicht nötig, aber rechtlich möglich, den Arbeitsvertrag zu befristen. Nach dem Teilzeit- und Befristungsgesetz ist aber – wie sonst auch – eine erstmalige zeitliche Befristung von bis zu zwei Jahren oder eine Projektbefristung möglich. Wird die Aufenthaltserlaubnis nicht über den 4. März 2024 hinaus verlängert, ruht das Arbeitsverhältnis ohne Vergütungsanspruch und kann dann vom Arbeitgeber ordentlich gekündigt werden.

Muss der Arbeitsvertrag zweisprachig gefasst sein oder kann er übersetzt werden?

Der Arbeitsvertrag kann ausschließlich in deutscher Sprache verfasst sein und muss auch nicht übersetzt werden. Zu empfehlen ist aber immer, den Bewerbern den Vertrag mitzugeben, um ihn in Ruhe von sprachkundigen Bekannten übersetzen zu lassen. Auch die Aushändigung des Wortlauts als elektronische Datei kann zum Verständnis beitragen. Dann können die Bewerber den Vertrag online (zum Beispiel mit Hilfe des Google-Übersetzers) überprüfen. Nach derzeitiger Rechtslage erlaubt die Aufenthaltserlaubnis für ukrainische Flüchtlinge wie eine Niederlassungserlaubnis das Arbeiten in jedem Bundesland und bei jedem Arbeitgeber. Der Zugang zu speziellen regulierten Berufen erfordert aber eine Anerkennung der eigenen Qualifikation. Dies soll künftig unbürokratisch möglich gemacht werden.

Wie und wo kann sich ein ukrainischer Flüchtling bewerben?

Wenn ukrainische Flüchtlinge in Deutschland eine Arbeits- oder Ausbildungsstelle suchen, können sie die Hilfe der Agenturen für Arbeit in Anspruch nehmen. Welche Agentur örtlich zuständig ist, kann unter Suchübersicht – Bundesagentur für Arbeit (arbeitsagentur.de) ermittelt werden. Dort werden ukrainische Arbeitssuchende beraten und erhalten konkrete Jobangebote. Hierbei werden sie zusätzlich mit verschiedenen Maßnahmen unterstützt, so zum Beispiel der Übernahme von Bewerbungskosten, Coachings und Lehrgängen. Eine weiterführende Zusammenfassung der möglichen Hilfsangebote findet sich in deutscher, englischer und ukrainischer Fassung auf der Webseite der Bundesagentur für Arbeit "Hilfe für Geflüchtete aus der Ukraine" unter <http://www.arbeitsagentur.de>

Woher erhält der ukrainische Mitarbeiter eine Steuer- und Sozialversicherungsnummer?

Wenn eine sozialversicherungspflichtige Arbeit aufgenommen wird, ist die Person über die Arbeitsstelle krankenversichert. Spätestens im Moment der Arbeitsaufnahme hat jeder Arbeitnehmer eine Sozialversicherungsnummer. Die Sozialversicherungsnummer bekommen Flüchtlinge auch von der Krankenkasse, meist der AOK. Eine Steueridentifikationsnummer wird dem Flüchtling zugesandt, sobald er seinen Wohnsitz angemeldet hat. Oder er beantragt sie beim jeweiligen Finanzamt.

Welche Sozialleistungen erhält der Flüchtling?

Flüchtlingen stehen Leistungen nach dem Asylbewerberleistungsgesetz zu. Das heißt, sie können Geld und medizinische Versorgung erhalten. Diese Leistungen werden bar ausgezahlt, solange der Flüchtling noch kein Konto hat. Die Leistungen können beim Sozialamt oder bei der Ausländerbehörde beantragt werden. Umfang und Umsetzung von Sozialleistungen ist deutschlandweit unterschiedlich geregelt und kann sich sogar zwischen Kommunen desselben Bundeslands unterscheiden. Existenzsichernde Sozialleistungen betragen monatlich für Erwachsene 367 Euro. Diese Leistungen stehen auch ukrainischen Rentnern zu.

Fallen die Sozialleistungen weg, wenn der Flüchtling eine Arbeit aufnimmt?

Ja. Aber wenn der Job so schlecht bezahlt ist, dass das Einkommen nicht zum Leben reicht, kann man es mit Arbeitslosengeld 2 aufstocken lassen. Dabei spielt es auch keine Rolle, ob man bei einem Unternehmen angestellt ist oder selbstständig arbeitet. Anspruch haben Leute, deren Bruttolohn unter 1200 Euro liegt beziehungsweise unter 1500, wenn man ein Kind hat.

[Die Fragen und Antworten dieses Textes wurden von Alina Tekbiyik ins Ukrainische übersetzt.](#) Die 34-Jährige ist Ökonomin und stammt aus der ostukrainischen Stadt Charkiw nahe der Grenze zwischen der Ukraine und Russland. Die Stadt ist hart umkämpft.

Які формальності необхідні для роботи в Німеччині?

Громадяни України зі статусом біженця завжди потребують чіткого дозволу на роботу від органу з питань іноземців, зазвичай відповідального за них по місцю проживання. Щоб уникнути бюрократії тут, Федеральне міністерство внутрішніх справ рекомендувало федеральним землям, щоб імміграційні органи внесли дозвіл на працевлаштування в посвідку на проживання, незалежно від трудових відносин, пише Naufe-Verlag із Фрайбурга. Вам заборонено працювати без попереднього підтвердження. Шкільна практика, яка зазвичай безкоштовна, можлива без дозволу; просто як освіта.

Де Ваше поточне місце проживання, це важливо при зверненні в органи місцевої влади?

Влада повинна знати, де проживає і перебуває біженець, щоб мати можливість надавати послуги підтримки. Це може бути призначений урядом притулок або приватна адреса. Якщо Ви живете приватно з друзями, родичами або орендуєте квартиру, то найкраще отримати адресу проживання та поштову адресу у орендодавця або власників квартири, яка підтверджується неофіційно.

До кого і куди може полетіти українець?

Якщо українські біженці шукають роботу або навчання в Німеччині, вони можуть скористатися допомогою агенцій зайнятості. Яке саме агентство відповідає за Вашу місцевість, можна знайти в Огляді пошуку - Федеральне агентство зайнятості (arbeitsagentur.de). Там українські шукачі роботи отримують поради та конкретні пропозиції роботи. Вони також отримують підтримку різними способами, такими як оплата заявок, навчання та курси. Більш детальну інформацію про можливі пропозиції допомоги можна знайти німецькою, англійською та українською мовами на веб-сайті Федерального агентства зайнятості "Допомога біженцям з України" за адресою <http://www.arbeitsagentur.de>

Чи потрібно обмежувати трудовий договір у Німеччині?

Обмежувати трудовий договір необов'язково, але юридично можливо. Однак, відповідно до Закону про неповний робочий день і фіксований термін, можливий початковий термін до двох років або обмеження проекту – як це буває в іншому випадку. Якщо посвідка на проживання не буде продовжена після 4 березня 2024 року, трудові відносини будуть припинені без права на винагороду і можуть бути без проблем розірвані роботодавцем.

На який термін видається посвідка на проживання разом з посвідкою на роботу?

Дозвіл на проживання відповідно до § 24 AufenthG спочатку надається до 4 березня 2024 року. Чи можна потім продовжити його ще на рік, залежить від ситуації в Україні і вирішуватиметься на рівні ЄС.

Трудовий договір має бути складений двома мовами чи перекладений?

Трудовий договір може бути складений тільки німецькою мовою і не потребує перекладу. Проте завжди бажано надати заявнику контракт, щоб він міг перекласти його з друзями, які розмовляють цією мовою. Також можливе подання контракту у вигляді файлу Word, щоб заявник також міг перевірити договір онлайн (наприклад, за допомогою перекладача Google). Відповідно до поточної правової ситуації, посвідка на проживання для українських біженців, як і дозвіл на поселення, дозволяє їм працювати в будь-якій федеральній землі (Бундесленді) та у будь-якого роботодавця. Однак доступ до спеціальних регульованих професій вимагає визнання власної кваліфікації. В майбутньому це має бути можливим не бюрократично.

Звідки український працівник отримує податковий та соціальний номер?

У разі прийняття на роботу, яка підлягає сплаті внесків на соціальне страхування, особа має медичне страхування через працевлаштування. Пізніше, під час початку роботи кожен працівник отримує номер соціального страхування. Біженці отримують номер соціального страхування в медичній страховій компанії, як правило, АОК. Податковий ідентифікаційний номер буде надіслано біженцю після реєстрації місця проживання. Або він подає заяву в податкову інспекцію. Цей номер йому також потрібен для відкриття рахунку в банку або ощадкасі.

Які соціальні виплати отримує біженець?

Біженці мають право на пільги відповідно до Закону про пільги шукачам притулку. Це означає, що вони можуть отримати гроші та медичну допомогу. Ці виплати виплачуються готівкою, доки біженець не має рахунку. Подати заявку на отримання допомоги можна в службі соціального захисту населення або в імміграційних органах. Обсяг і застосування соціальних виплат по-різному регулюються в Німеччині і навіть можуть відрізнятись між муніципалітетами однієї федеральної землі. Прожиткові соціальні виплати становлять 367 євро на місяць для дорослих. Ці пільги доступні й українським пенсіонерам.

Чи припиняються соціальні виплати, якщо біженець влаштується на роботу?

Так. Але якщо робота оплачується настільки погано, що доходу не вистачає на життя, тоді Ви можете претендувати на допомогу по безробіттю 2. Також не має значення, чи працюєте Ви в компанії чи працюєте самостійно. Право мають люди, загальна заробітна плата яких становить менше 1200 Євро або менше 1500 Євро, якщо у Вас є дитина.

Quelle

<https://www.badische-zeitung.de/was-ukraine-fluechtlinge-bei-der-arbeitssuche-in-deutschland-beachten-muessen--211687014.html>